

Op 14 mei 2019 heeft Gasunie Transport Services (GTS) een informatie-avond voor omwonenden en belangstellenden georganiseerd in de Boschpoort te Winschoten. Aanleiding hiervoor is het stikstofproject dat GTS momenteel uitvoert in met name de Tussenklappenpolder te Zuidbroek. Daar wordt een nieuwe stikstoffabriek gebouwd en een mengstation. De locatie Zuidbroek en de locatie Heiligerlee zijn verbonden met een stikstofleiding. Na de realisering van het dit project is het de verwachting dat de caverne HL-K te Heiligerlee intensiever wordt gebruikt. Daarnaast vinden bovengrondse 2 aanpassingen plaats. Leiding en caverne blijven technisch ongewijzigd. Op de avond zijn de plannen van GTS gepresenteerd en er zijn door de aanwezigen vele vragen gesteld. Hieronder treft u de vragen aan inclusief, in rood, de antwoorden.

Wat is de werking van de vloeistofvanger?

Vocht opvangen dat zich mogelijk ophoopt in delen waar de leiding diep ligt (bijvoorbeeld het AG Wildervanckkanaal en de N33) Door de hoge flow kan dit vocht op transport gaan en de bovengrondse afsluitergroep (well head) beschadigen. Op Zuidbroek staat al een dergelijke vochtvanger, omdat de flow vanuit de caverne al hoog is. Daar gaat het om de bescherming van compressoren.

Hoe wordt het "water" uit de vloeistofvanger afgevoerd?

In principe gaat het om schoon water, maar er kunnen sporen van andere stoffen inzitten, vandaar dat het door de fa. Reym wordt afgevoerd.

Wat is de maximale druk in de caverne?

De maximale operationele druk is 147 Bar, ontwerpdruk is 170 bar. De minimale druk is 90 bar.

Hoe wordt de drukbeheersing in de cavernes geregeld.

Met veiligheidskleppen en monitoring van de druk op Heiligerlee

Hebben zich ooit gevaarlijke situaties voorgedaan?

In maart 2015 is sprake geweest van een ongewenste situatie; er is toen een kleine drukverhoging inwendig in de bebuizing van de caverne geconstateerd als gevolg van een kleine inwendige lekkage. De maximale operationele druk is toen verlaagd en SodM is op de hoogte gebracht evenals de gemeente. Omwonenden geven aan niet allemaal geïnformeerd te zijn via een brief. De kleine inwendige lekkage is uiteindelijk door natuurlijke krimp van het zout om de casing gedicht. De maximale operationele druk is vervolgens met goedkeuring van het SodM verlaagd naar 147 bar.

Kunnen de bewoners aan de andere kant van het spoor ook geïnformeerd worden bij een incident of anderszins? (Bomenbuurt)

Dat kan in het vervolg met een brief of mail.

Is er een calamiteitenplan als er een incident mocht plaatsvinden?

Ja voor deze locatie hebben wij een calamiteitenplan, dat wordt ook geoefend. Op dit moment is het calamiteitenplan niet openbaar.

GTS is aangesloten bij een Duits consortium (Storeman) v.w.b. het kundig kunnen optreden bij calamiteiten. Bij een calamiteit worden zij direct ingeschakeld vanwege hun uitgebreide expertise.

Communicatie hoe zit dat, bewoners willen vroegtijdig geïnformeerd worden.

We hebben een communicatieplan. Wij zullen bewoners vroegtijdig informeren. Voor actuele project informatie kunt u terecht op: <https://zuidbroek.gasunie.nl/>

Voor informatie over de Rijks Coördinatie Regeling en inzage in de stukken kunt u terecht bij de website van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO):

<https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/gasinfrastructuur/stikstofinstallatie-zuidbroek>

Hoelang denk Gasunie deze caveerne nog nodig te hebben?

We hebben de installatie zeker nodig t/m 2030 omdat tegen die tijd de productie uit Groningen dicht gaat. Ook daarna is de installatie nodig omdat tegen die tijd oudere stikstofinstallaties uit bedrijf gaan en met deze nieuwe moderne installatie voorzien kan worden in voldoende stikstof voor mengdoelen. Daarmee houdt GTS de strategische voorraad stikstof op peil. Al met al denken wij deze installatie in te zetten tot na 2040.

Wat gebeurt er na de afsluiting van de caveerne? Wie is er verantwoordelijk na afsluiting van de caveerne?

Er wordt met SodM een plan afgestemd (abandonnerings-plan) Dit is in 2014 ingediend door GTS, maar wordt mogelijk aangepast a.g.v. nieuwe inzichten. Hoe dan ook, SodM moet altijd goedkeuring verlenen op dit plan. GTS blijft verantwoordelijk voor de caveerne en er zal zeker 30 jaar na afsluiting nog worden gemonitord.

Zorgen over meer gebruik de caveerne.

De caveerne wordt anders ingezet doordat meer stikstof beschikbaar is vanuit Zuidbroek. De injectiecapaciteit willen we daarom verhogen van 16.000 M3 per uur naar 190.000 M3 per uur.

Dit verandert niets aan de inhoud en maximale druk van de caveerne.

Dit gewijzigde gebruik moet door GTS aangevraagd worden met een wijziging opslagplan. Dit opslagplan moet door de minister van EZK goedgekeurd worden. Dit is een procedure waarbij de omwonenden gedurende 6 weken inspraak kunnen uitoefenen, wanneer het concept gewijzigde opslagplan ter inzage wordt gelegd. Dit is naar verwachting aan de orde eind 2019 of het eerste kwartaal van 2020, afhankelijk van hoe snel de aanvraag procedureel wordt afgehandeld.

Wordt de fabriek aardbevingsbestendig gebouwd?

Ja

Wat gebeurt er bij uitstroom van stikstof?

Weinig; de buitenlucht bestaat uit 78% stikstof. Uitstromend stikstof zal in de buitenlucht snel opgenomen worden. Er zal zich geen laag nevel op de grond vormen. In gesloten ruimtes is er een risico op verstikking (vandaar de naam stikstof)

Wat is de temperatuur van de stikstof?

In de caveerne wordt stikstof in gasvorm opgeslagen met een temperatuur van ca. 40 graden celsius.

Krijgen de partijen die een zienswijze hebben ingediend ook persoonlijk antwoord?

Ja de namen zijn bekend bij EZK, die zal de mensen persoonlijk informeren.

Aanwezigen die hun contactgegevens achterlaten ontvangen graag een persoonlijke uitnodiging voor de volgende bijeenkomst.

Deze suggestie wordt overgenomen.

Kostbare procedure Rijks Coördinatie Procedure (RCR)

De procedure op zich is niet kostbaar. Er zijn voor de diverse vergunningen en het Rijks Inpassings Plan (RIP) diverse onderzoeken nodig op het gebied van externe veiligheid, bodem, lucht, geluid, archeologie etc. Dat moet altijd gebeuren, ongeacht welke procedure wordt gevolgd. Met de RCR wordt het vergunningetraject en de ruimtelijke procedure zo veel mogelijk gebundeld doorlopen en inhoudelijk op elkaar afgestemd.

Kost de installatie niet teveel gezien de korte inzet-periode

De kosten van de installatie zijn te verantwoorden aangezien de inzet tot na 2040 zal zijn (zie ook eerder antwoord) en daarnaast zal er naar alle waarschijnlijk nog tot 2050 aardgas gebruikt worden, hoewel dat vanaf 2030 niet meer uit Groningen-veld zal komen.

Is er nog inspraak mogelijk voor wat betreft het gebruik van de caverne door de nieuwe installatie of heeft de politiek dit al besloten. ("Er wordt nog gekeken naar veiligheid en realiseerbaarheid door deskundigen van bijvoorbeeld SODM en deze geven een "niet bindend advies") De indruk wordt gewekt dat alles al rond is.

Er is beperkt inspraak mogelijk op het RIP (enkel voor degenen die zienswijzen hebben ingediend op het ontwerp-RIP), op veel vergunningen en het te wijzigen opslagplan.

De bovengrondse locatie en caverne Heiligerlee zijn niet opgenomen in het RIP, omdat deze locatie + caverne al in 2010 was bestemd en de nu voorgenomen activiteiten (plaatsen vochtvanger en kleine diesel-noodstroomvoorziening) vallen binnen de vastgestelde planregels.

Voor specifiek Heiligerlee gaat het om het opslagplan en de revisie omgevingsvergunning, beide worden nog als ontwerp ter inzage gelegd, waarbij dan gedurende 6 weken een zienswijze kan worden ingediend. De zienswijzen worden, daar waar relevant geacht, verwerkt in het definitieve plan en vergunning. Deze definitieve stukken komen nogmaals 6 weken ter inzage. Degene die een zienswijze hebben ingediend en niet tevreden zijn over de afhandeling hiervan, kunnen eventueel nog in beroep gaan bij de Raad van State.

Het SodM is o.a. adviserend naar de minister van EZK. Dit is een advies waar de minister vanaf kan kijken. Dat zal hij dan wel moeten motiveren waarom er van het advies wordt afgeweken. Er zijn v.w.b. de advisering omtrent het opslagplan nog vele andere deskundigen, dan alleen het SodM betrokken, voordat de wijziging goedgekeurd wordt door de minister.

Waarom vinden er nu al werkzaamheden plaats op de locatie waar de nieuwe stikstofinstallatie komt.

Er vinden voorbereidende werkzaamheden plaats op basis van verleende vergunningen. Zo is een toegangsweg aangelegd en wordt momenteel het bouwterrein bouwklaar gemaakt en worden tijdelijke werkterreinen ingericht.

Er is zorg v.w.b. de voorgenomen hogere flow waarmee de caveerne gevuld gaat worden. Kan de stikstofinstallatie doorgang vinden als de caveerne niet gewijzigd mag worden gebruikt of helemaal niet mag worden gebruikt? Is er een alternatief voor de caveerne?

De rol van de caveerne blijft met de uitbreiding van de stikstofinstallatie nabij Zuidbroek hetzelfde: het kunnen opvangen van pieken in de G-gas markt en het hebben van een strategische voorraad stikstof voor het opvangen van uitval van stikstofinstallaties van GTS elders in het land.

GTS verwacht de caveerne flexibeler in te kunnen met de komst van de nieuwe stikstofinstallatie waardoor het aanbod van stikstof veel groter wordt. De toegevoegde waarde van de caveerne neemt daardoor toe ook omdat de beschikbaarheid van de nieuwe stikstofinstallatie er door wordt verhoogd. Daarnaast wordt ook de inzet van de installatie efficiënter omdat een kortdurende extra behoefte aan stikstof opgevangen kan worden door dit uit de caveerne te betrekken in plaats van extra stikstof-productie-capaciteit op te starten. Om de caveerne optimaal te kunnen gebruiken zijn wij voornemen om de huidige injectiecapaciteit te vergroten van 16.000 M3 stikstof per uur naar 190.000 M3 stikstof per uur. De huidige uitzendcapaciteit is al 190.000 M3 stikstof per uur.

De gewonnen stikstof is bedoeld om gemengd te worden met hoog-calorisch gas, zodat er gas ontstaat met dezelfde kwaliteit als het Groningen-gas. Verreweg het meeste stikstof zal direct op Zuidbroek weggemengd worden. Indien er echter tijdelijk een overschot is kan dit in de caveerne tijdelijk worden opgeslagen.

Als wij geen goedkeuring krijgen op het te wijzigen opslagplan, dan kan het mengproces toch door gaan en voor het surplus moeten we dan een andere oplossing bedenken, bijv. het afschakelen van een unit of desnoods het terugbrengen in de atmosfeer.

Er is op dit moment geen alternatief voor de caveerne. In het theoretische geval van opslag boven de grond zou een enorm tankpark nodig zijn, dat is dus geen optie. Zie verder hiervoor.

Zorg voor een consistent verhaal vanuit Gasunie t.a.v. de risico's van stikstof. In de afgelopen jaren zijn er verschillende verhalen verteld wat zeker niet bijdraagt aan het vertrouwen bij de omwonenden.

Het is vervelend dat wij niet helder zijn geweest, daar is niemand bij gebaat, u niet, maar wij ook niet. Het heeft zeker onze aandacht.

Omwonenden voelen zich in het hele traject niet gehoord.

Het is jammer dat dit zo wordt gevoeld. Deze avond is nu juist bedoeld om u in te lichten over wat wij van plan zijn te gaan doen rondom deze caveerne en de stikstofproductie bij Zuidbroek en dat we dit doen om uiteindelijk de gasproductie van het Groningen-veld z.s.m. te reduceren naar 0 i.v.m. de aardbevingen in deze provincie. Alle benodigde besluiten rondom de caveerne en locatie Heiligerlee komen ter inzage en daar kan dus door de omwonenden op worden ingesproken.

Wat zijn de risico's bij verhoging van de flow naar de caveerne?

Wij hebben dit laten onderzoeken door specialisten (2 van hun waren aanwezig voor toelichting in 1 op 1 gesprekken). Omdat wij zelf natuurlijk ook willen weten of wat wij van plan zijn, wel veilig kan. Als dat niet het geval is, gaat het plan om de injectiecapaciteit te verhogen niet door. Op basis van de resultaten van de onderzoeken die zijn uitgevoerd zijn wij er echter van overtuigd dat er geen risico's zijn bij deze voorgenomen injectieflow-verhoging.

Als wij een aanvraag tot wijziging van het opslagplan indienen dan gaan daar nog diverse specialisten over adviseren, alvorens de minister van EZK zijn handtekening kan zetten. (SodM, TNO, Technische commissie bodemdaling, de gemeente Oldambt, de provincie Groningen en de Mijnraad)

Hoe wordt er voorkomen dat er meer incidenten gaan plaatsvinden?

De caveerne wordt gemonitord met diverse bewaaksystemen (sonar, drukmetingen, GPS, versnellingsmeters en seismische meters) De seismische data worden verstrekt aan het KNMI voor hun landelijk meetnet. Zodra wij zien dat er iets wijzigt in de druk dan grijpen wij in door de caveerne te sluiten. Nader onderzoek volgt en op basis van de resultaten van dat onderzoek wordt (in overleg met SodM) besloten of en welke maatregelen nodig zijn.

De leiding veilig nu daar ook meer stikstof door heen gaat?

De leiding is veilig, is voor dit type transport ontworpen, er was echter nu nog capaciteit over voor meer stikstoftransport van Zuidbroek naar Heiligerlee, dat we nu willen gaan benutten. Van de leiding is indertijd een QRA gemaakt, een kwantitatieve risico analyse, waarin ook gekeken wordt naar de omgevingsveiligheid. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat er geen veiligheidsaspecten zijn die knelpunten veroorzaken of buiten vergunningen lopen.

Er is zorg om gestapelde activiteiten, oude vuilnisbelt, zoutwinning, aardbevingen en nu ook nog extra stikstofopslag.

Wij begrijpen uw zorgen heel goed, vandaar dat wij vanavond ook op deze locatie (bij u in de achtertuin) toe komen lichten wat onze plannen hier zijn.

De caveerne is een bestaande caveerne die al sinds 2011 in gebruik is. Daar wijzigt 1 aspect aan en dat is dat we de injectiecapaciteit willen verhogen van 16.000 M3 per uur naar 190.000M3 per uur. Uit door ons uitgevoerde onderzoeken blijkt dat dit veilig kan. Het gaat hier om een administratieve aanpassing, technisch hoeft er niets te wijzigen, omdat de bestaande bebuizing hiervoor geschikt is. Wel moet het opslagplan hiervoor gewijzigd worden.

Er is geen sprake van extra stikstofopslag, zowel de inhoud van de caveerne als de operationele druk blijven gelijk. Wel zal de caveerne waarschijnlijk vaker gevuld en geleegd worden, maar uit onderzoeken blijkt dat dit veilig kan.

Wat er met de zoutwinning gebeurt is iets waar SodM toezicht ophoudt, overigens is het SodM hier aanwezig en zal ook met haar mijnbouw-expertise bij het gewijzigde opslagplan zijn betrokken, alvorens de minister dit kan goedkeuren.

Zorgt de steeds wijzigende druk en flow niet voor een soort metaalmoeheid?

Nee zout is plastisch en kan dit goed aan. Dit hebben we laten onderzoeken en daaruit blijkt dat de fluctuaties geen negatieve effecten hebben op de veiligheid en de integriteit van de caveerne.

Wordt er ook samengewerkt tussen Akzo Zout en GTS?

Waar nodig informeren wij elkaar en bovendien loopt alles via EZK en SodM. EZK en SodM hebben het totale overzicht van wat er in het gebied gebeurt en waar plannen en vergunningen voor in procedure zijn. Wij gaan over onze eigen caveerne, daar zijn wij primair verantwoordelijk voor. Als er aspecten zijn vanuit andere cavernes, dan horen wij dat van SodM en zullen wij daar rekening mee houden.

voorgenomen activiteiten op locatie en caveerne Heiligerlee:

Heiligerlee:

bovengronds:

plaatsen vochtvanger en diesel noodstroomvoorziening (kleine uitvoering)
hiervoor wordt waarschijnlijk in juli 2019 (of zoveel eerder) een revisie omgevingsvergunning aangevraagd bij EZK. Revisie omdat de bestaande milieuvergunning uit 2010 wordt geactualiseerd.

procedure:

ontwerp-vergunning 6 weken gelegenheid om reactie/zienswijze te geven
definitieve vergunning 6 weken beroepstermijn

Heiligerlee:

ondergronds caveerne:

verhogen injectiecapaciteit van 16.000 M3 stikstof per uur naar 190.000 M3 stikstof per uur.
(de bestaande druk 147 bar in de caveerne wordt niet gewijzigd, in de leiding ook niet)
hiervoor is eind mei 2019 een wijziging van het opslagplan aangevraagd bij EZK.

procedure:

consultatie diverse deskundigen en gemeenten en provincie
ontwerp-vergunning 6 weken gelegenheid om reactie/zienswijze te geven
definitieve vergunning 6 weken beroepstermijn

Coördinatie met de RCR-procedure, waarbij de inhoud tussen vergunning en plan afgestemd wordt en alles m.b.t. Heiligerlee in 1 keer ter inzage wordt gelegd.